

342

Besluit van 5 juni 1986, houdende vernietiging van een besluit van de raad van de gemeente Putten, voor zover daarbij wordt vastgesteld artikel C5 van de algemene plaatselijke verordening van die gemeente

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Binnenlandse Zaken van 8 januari 1986, nr. BT85/U1200, directoraat-generaal Binnenlands Bestuur, directie Bestuurszaken, afdeling Toezichtsbeleid;

Overwegende het volgende: De raad der gemeente Putten, heeft bij besluit van 6 juni 1985, een nieuwe Algemene Plaatselijke Verordening vastgesteld;

Ingevolge het bepaalde in artikel C 5 van genoemde verordening is het verboden in het openbaar de naam van God vloekende te gebruiken, behoudens indien het Wetboek van Strafrecht van toepassing is, danwel ruwe of onzedelijke taal te gebruiken;

Artikel 7, derde lid van de Grondwet bepaalt dat voor het openbaren van gedachten of gevoelens door middel van andere dan in de voorgaande leden genoemde middelen (d.i. drukpers, radio en televisie) niemand voorafgaand verlof nodig heeft wegens de inhoud daarvan, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet;

Dit grondrecht beschermt in beginsel elke openbaarmaking van een – meer of minder weloverwogen – gedachte of een gevoel, ongeacht de intenties of motieven van degene die zich uit;

Het vloekende gebruiken van de naam van God of het gebruik van ruwe of onzedelijke taal is – daargelaten uiteraard de waarde van dergelijke uitingen – in beginsel ook als openbaarmaking van een gedachte of gevoelens aan te merken;

Blijkens de zinsnede «behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet» mogen op het recht in vrijheid de inhoud van de geopenbaarde gedachten of gevoelens te mogen bepalen alleen bij wet in formele zin beperkingen worden aangebracht;

Mitsdien is artikel C 5 van de algemene plaatselijke verordening van de gemeente Putten, in strijd met artikel 7 van de Grondwet en kan het niet in stand blijven.

Gelet op artikel 185, eerste lid van de gemeentewet;

De Raad van State gehoord (advies van 1 mei 1986, nr. W04.86.0029/G6);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Binnenlandse Zaken van 27 mei 1986, nr. BT86/413, directoraat-generaal Binnenlands Bestuur, directie Bestuurszaken, afdeling Toezichtsbeleid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 12 augustus 1986, nr. 153.

Bovengenoemd besluit, voor zover betreft artikel C 5, van de raad der gemeente Putten, wordt vernietigd wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandse Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State.

's-Gravenhage, 5 juni 1986

Beatrix

De Minister van Binnenlandse Zaken,
R. W. de Korte

Uitgegeven de *eerste* juli 1986

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

NOTA VAN TOELICHTING

Het door de raad van de gemeente Putten, vastgestelde artikel C 5 van de nieuwe algemene plaatselijke verordening luidt als volgt:

1. Het is verboden in het openbaar de naam van God vloekende te gebruiken;
2. Het is verboden in het openbaar ruwe of onzedelijke taal te gebruiken;
3. Het bepaalde in lid 1 geldt niet indien het Wetboek van Strafrecht van toepassing is.

Gedeputeerde Staten van Gelderland hebben erop gewezen dat de onderhavige bepaling in strijd is met de Grondwet. Naar mijn oordeel is deze strijd inderdaad aanwezig, en wel met artikel 7, derde lid. Dit artikel bepaalt dat voor het openbaren van gedachten of gevoelens door andere dan in de voorgaande leden genoemde middelen (d.i. drukpers, radio en televisie) niemand voorafgaand verloop nodig heeft wegens de inhoud daarvan, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet.

Artikel 7 van de Grondwet beschermt het openbaren van gedachten of gevoelens. In de jurisprudentie is het begrip «openbaren van gedachten of gevoelens door de drukpers» (artikel 7, oud) ruim uitgelegd.

Tot «gedachten of gevoelens» rekent de Hoge Raad alle uitingen, tenzij deze een opschrift of een standaardmededeling in de bedrijfssfeer betreffen. Bij de grondwetsherziening heeft de regering gesteld dat onder het begrip «gedachten of gevoelens» mede «feitelijke mededelingen en inlichtingen» vallen, tenzij het bijvoorbeeld mededelingen betreft op de verpakkingen over de samenstelling van waren.

Dit betekent dat het begrip «openbaren van gedachten of gevoelens» blijkens jurisprudentie en blijkens de toelichting op artikel 7 herziene Grondwet welhaast grammaticaal moet worden uitgelegd. Elke uiting van een gedachte of een gevoel, ongeacht de intenties of motieven van degene die zich uit, wordt door artikel 7 van de Grondwet beschermd.

Uitzonderingen hierop betreffen (naast de uitdrukkelijk uitgezonderde «handelsreclame», artikel 7, vierde lid) alleen standaardmededelingen in de bedrijfssfeer. Het in het openbaar gebruiken van ruwe of onzedelijke taal of het vloekende gebruiken van Gods naam is, hoewel er gevallen kunnen zijn waarin aan een vloek elke gedachte of elk gevoel vreemd is, in beginsel een uiting van een gedachte of gevoel. Deze uitingen liggen niet in de besproken uitzonderingsgebieden.

Artikel 7, derde lid, Grondwet kent een algemene bescherming van de inhoud van meningsuitingen door andere middelen van openbaarmaking dan onder meer de drukpers, waaronder spreken in het openbaar. Met de zinsnede «behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet» heeft de grondwetgever in overeenstemming met de gevestigde jurisprudentie ten aanzien van de drukpersvrijheid tot uitdrukking gebracht dat op het recht om in vrijheid de inhoud van de geopenbaarde gedachten of gevoelens te bepalen alleen door de formele wetgever inbreuk mag worden gemaakt. In het Wetboek van Strafrecht, zo merk ik in dit verband op, heeft de wetgever bijvoorbeeld smalende Godslastering verboden (artikelen 147, 147a en 429 bis).

Nu vloeken valt onder het bereik van artikel 7 Grondwet, komt de APV-bepaling, die verbiedt om in het openbaar Gods naam vloekende te gebruiken en in het openbaar ruwe of onzedelijke taal te gebruiken, door het niet in acht nemen van de uitsluitende competentie van de formele wetgever, op door de Grondwet verboden gebied.

Bepalingen met betrekking tot vloeken en het bezigen van ruwe en onzedelijke taal als de onderhavige komen in meer gemeentelijke verordeningen voor. Voor de grondwetsherziening van 1983 is de grondwettigheid van dergelijke bepalingen niet ter discussie gesteld. Hiervoor bestond ook weinig aanleiding aangezien deze bepalingen in hoofdzaak op mondelinge uitingen betrekking hadden, terwijl artikel 7 van de oude Grondwet op openbaarmaking via de drukpers en daarmee gelijk te stellen middelen van openbaarmaking betrekking had.

Ook omdat artikel 7, derde lid, van de Grondwet een rechtstreeks werkende grondwetsbepaling is, moeten de vóór de grondwetsherziening tot stand gekomen «vloekverboden» sinds 17 februari 1983 als onverbindend worden aangemerkt. Voorshands ga ik er vanuit, dat de desbetreffende gemeenten, na kennisneming van het onderhavige vernietigingsbesluit, alsmede van een vijftal identieke gemeentelijke besluiten, zelf het initiatief zullen nemen hun verordeningen op dit punt met de herziene Grondwet in overeenstemming te brengen.

De Minister van Binnenlandse Zaken,
R. W. de Korte